

2. Круглов В. В., Терещенко Д. А. Інтеграція системи вищої освіти України в європейський освітній простір. Публічне управління та митне адміністрування. 2022. Спецвипуск. С. 70–76. DOI: <https://doi.org/10.32782/2310-9653-2022-spec.11> (дата звернення: 02.04.2026).

3. Локшина О. Європейський освітній простір як інтеграційна перспектива української освіти. Український Педагогічний журнал. 2024. № 2. С. 6–19. DOI: <https://doi.org/10.32405/2411-1317-2024-2-6-19> (дата звернення: 02.04.2026).

4. Резунова О. С. Міжкультурна компетентність як необхідна складова професійної компетентності сучасного фахівця. Науковий огляд. 2021. № 1(73). URL: <https://www.naukajournal.org/index.php/naukajournal/article/view/2218> (дата звернення: 02.04.2026).

5. Zaiko L., Davydova L. Educational trends in the conditions of the russian-Ukrainian war and current geopolitical challenges. EUROPEAN HUMANITIES STUDIES: State and Society. 2022. Iss. 4. PP. 65–77. URL: <https://ehs.ceipsy.org/index.php/ehs/article/view/386/372> (дата звернення: 02.04.2026).

DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-677-5-17>

INTEGRATION OF THE CIVIL PROCEDURE OF UKRAINE INTO THE LEGAL SPACE OF THE EUROPEAN UNION: PROCEDURAL AND DIMENSION

ІНТЕГРАЦІЯ ЦИВІЛЬНОГО ПРОЦЕСУ УКРАЇНИ У ПРАВОВИЙ ПРОСТІР ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ: ПРОЦЕСУАЛЬНО-ПРАВОВИЙ ВИМІР

Perunova O. M.

Candidate of juridical Sciences,

Docent,

Docent Associate Professor

of Accounting and taxation,

Kharkiv National Automobile and

Highway University

Kharkiv, Ukraine

Перунова О. М.

кандидат юридичних наук, доцент,

доцент кафедри обліку і

оподаткування

Харківський національний

автомобільно-дорожній

університет

м. Харків, Україна

Сучасний етап розвитку правової системи України характеризується активними інтеграційними процесами, спрямованими на наближення національного законодавства до правових стандартів Європейського

Союзу. У цьому контексті особливого значення набуває реформування цивільного судочинства, оскільки саме ефективний та справедливий судовий процес виступає одним із ключових індикаторів функціонування демократичної правової держави. Інтеграція цивільного процесу України до європейського правового простору передбачає не лише гармонізацію окремих норм законодавства, але й переосмислення фундаментальних засад організації цивільного судочинства, серед яких важливе місце займає процесуальна форма цивільного судочинства.

Процесуальна форма цивільного процесу традиційно розглядається у правовій доктрині як нормативно визначена система процесуальних правил і процедур, що регулюють порядок розгляду та вирішення цивільних справ судом. Вона виступає своєрідним механізмом організації судової діяльності, який забезпечує впорядкованість процесуальних дій, гарантує дотримання прав учасників процесу та сприяє досягненню основної мети правосуддя – справедливого та ефективного вирішення правових спорів. У сучасних умовах європейської інтеграції значення процесуальної форми суттєво зростає оскільки саме вона визначає практичні механізми реалізації таких фундаментальних принципів, як доступ до правосуддя, рівність сторін, змагальність процесу та розумні строки розгляду справи.

Основними завданнями (принципами) цивільного судочинства є: верховенство права; повага до честі і гідності, рівність усіх учасників судового процесу перед законом та судом; гласність і відкритість судового процесу та його повне фіксування технічними засобами; змагальність сторін; диспозитивність; пропорційність; обов'язковість судового рішення; забезпечення права на апеляційний перегляд справи; забезпечення права на касаційне оскарження судового рішення у випадках, встановлених законом; розумність строків розгляду справи судом; неприпустимість зловживання процесуальними правами; відшкодування судових витрат сторони, на користь якої ухвалене судове рішення [1].

На сьогоднішній час, правова система Європейського Союзу виробила низку стандартів, які безпосередньо впливають на розвиток національних моделей цивільного судочинства. До таких стандартів належать забезпечення ефективного судового захисту прав і свобод, процесуальна економія, пропорційність процесуальних засобів та гарантування реальної можливості виконання судових рішень. Так, інтеграція цивільного процесу України до європейського правового простору передбачає поступове вдосконалення процесуальної форми судочинства з урахуванням зазначених підходів.

Визначимо, що однією з важливих тенденцій сучасного розвитку цивільного процесу є його цифровізація, яка також активно впроваджується у правових системах держав-членів Європейського Союзу. Використання електронного судочинства, електронних доказів,

дистанційної участі сторін у судовому розгляді та інших цифрових інструментів трансформує традиційне уявлення про процесуальну форму цивільного судочинства. Якщо раніше вона розглядалася переважно як сукупність формалізованих процедурних правил, то сьогодні процесуальна форма поступово набуває більш гнучкого та адаптованого характеру, що дозволяє ефективніше реагувати на сучасні виклики та потреби правозастосовної практики.

В той же час інтеграційні процеси зумовлюють необхідність забезпечення балансу між збереженням національних особливостей цивільного судочинства та впровадження європейських правових стандартів. Процесуальна форма цивільного процесу України сформувалася під впливом історичних, соціальних та правових чинників, що обумовлює її специфіку. Саме тому гармонізація цивільного процесуального законодавства повинна здійснюватися з урахуванням принципу правової наступності, який передбачає поступове впровадження нових правових механізмів без руйнування існуючої системи процесуального регулювання.

Особливого значення у контексті європейської інтеграції набуває також питання ефективності судового захисту та виконання судових рішень. Європейська правова традиція виходить із того, що право на справедливий суд не обмежується лише винесенням судового рішення, а передбачає також реальну можливість його виконання. У цьому зв'язку процесуальна форма повинна забезпечувати належне оформлення результатів судового розгляду, створюючи необхідні передумови для подальшого виконання судових актів.

Сьогодні розвиток цивільного судочинства України є важливим напрямом реформування і удосконалення механізмів процесуальної взаємодії між судом та учасниками процесу. Європейський підхід до організації судового розгляду передбачає активну роль суду у сприянні ефективному вирішенню спору, що проявляється впровадженні елементів процесуального менеджменту справи, спрямованого на оптимізацію строків розгляду та раціональне використання процесуальних ресурсів. Такі підходи поступово інтегруються і в національну модель цивільного судочинства.

Важливо підкреслити, що інтеграція цивільного процесу України до правового простору Європейського Союзу не є одноразовим актом законодавчого реформування. Це тривалий і комплексний процес, який охоплює як вдосконалення нормативної бази, так і розвиток правозастосовної практики, формування нової правової культури судочинства та підвищення рівня професійної підготовки суддів і правників.

Таким чином, інтеграція цивільного процесу України у правовий простір Європейського Союзу виступає важливим етапом розвитку національної правової системи. У цьому процесі процесуальна форма

цивільного судочинства відіграє ключову роль, оскільки саме вона забезпечує практичну реалізацію основних принципів правосуддя та визначає ефективність судового захисту прав і свобод особи. Отже, подальше вдосконалення процесуальної форми з урахуванням європейських правових стандартів сприятиме підвищенню ефективності цивільного судочинства та зміцненню гарантій судового захисту в Україні.

Література:

1. Цивільний процесуальний кодекс України : Закон України від 18.03.2004 № 1618-IV. *Рада. Законодавство України / Верхов. Рада України*. Ст. 2. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1618-15> (дата звернення: 05.03.2026).

DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-677-5-18>

AGREEMENT ON THE TRANSFER OF PROPERTY RIGHTS TO A SERVICE WORK AS A NEW FORM OF AGREEMENT AMONG THE LIST OF AGREEMENTS IN THE FIELD OF DISPOSAL OF PROPERTY RIGHTS TO OBJECTS OF RELATED RIGHTS

ДОГОВІР ПРО ПЕРЕДАННЯ МАЙНОВИХ ПРАВ НА СЛУЖБОВИЙ ТВІР ЯК НОВА ФОРМА ДОГОВОРУ СЕРЕД ПЕРЕЛІКУ ДОГОВОРІВ У СФЕРІ РОЗПОРЯДЖАННЯ МАЙНОВИМИ ПРАВАМИ НА ОБ'ЄКТИ СУМІЖНИХ ПРАВ

Pecherova N. H.

*candidate of juridical sciences,
Kyiv, Ukraine*

Печерова Н. Г.

*кандидат юридичних наук,
м. Київ, Україна*

На сьогоднішній день перелік договорів у сфері права інтелектуальної власності відображений в ч. 1 ст. 1107 Цивільного кодексу України. Також відповідний перелік надається згідно ч. 1 ст. 48 Закону України «Про авторське право і суміжні права». Одним із договорів, що входить до переліку згідно вище зазначеної норми є